

УДК 655.59

Ковальчук С. – аспірантка КНУКіМ

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СПРАВІ ПІДТРИМКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КНИГИ

Починаючи з 1991 р. у книжковій галузі України відбулися значні зміни; тривав період її адаптації до ринкових умов. Поступово, до 1993-1995 рр., почали формуватись професійні співтовариства, що мали потребу у злагодженій діяльності на користь своєї справи, національної книги та культури України.

За Законом України «Про об'єднання громадян» [6] держава заохочує громадську ініціативу та створює належні умови для її реалізації шляхом формування сприятливого законодавчого середовища для утворення та діяльності громадських організацій і їх об'єднань. На покращення можливостей широкого представлення інтересів фахової громадськості в органах державної влади та місцевого самоврядування спрямований Указ Президента України «Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації» [7].

В Україні на громадських засадах створено низку всеукраїнських організацій та об'єднань, діяльність яких безпосередньо чи опосередковано пов'язана з національною книгою, має вплив на її стан у суспільстві. Серед них: Благодійна організація «Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів» (УАВК), Громадська організація «Форум видавців», Громадська організація «Книжковий простір», Українська бібліотечна асоціація (УБА), Асоціація бібліотек України (АБУ), Українська асоціація працівників бібліотек для дітей (УАПБД), Товариство книголюбів України, Національна спілка письменників України (НСПУ), Всеукраїнська творча спілка «Асоціація українських письменників» (АУП) та ін.

Ці організації проводять свою діяльність у різноманітних напрямках для підтримки національної книги: виявляють ініціативу щодо створення законодавчих актів, беруть участь у їх обговоренні на державному рівні; надають консультації, юридичну підтримку суб'єктам галузі, за необхідності відстоюють їх права; здійснюють системний аналіз стану української книги та розробляють відповідні рекомендації для своїх членів, за критичного стану – для органів державної влади і управління; популяризують національну книгу в Україні та світі, створюють умови для вільного обміну інформацією між суб'єктами книжкової галузі, широким загалом членів українського суспільства, небайдужих до книги, а саме: беруть участь та організують конференції, круглі столи, семінари, виставки, форуми, конкурси, благодійні, культурно-просвітні заходи, висвітлюють інформацію щодо своєї діяльності та найширшого кола питань, які торкаються стану національної книги у ЗМІ, створюють і забезпечують ефективну роботу власних сайтів у мережі Інтернет тощо.

Робота над удосконаленням українського законодавства періоду державної незалежності України є основною у книжковій галузі. Варто наголосити на визначальному значенні діяльності Української асоціації видавців та книгорозповсюджувачів у розвитку книжкового законодавства України. Системний контроль за тенденціями у національному книговиданні, вивчення, аналіз з точки зору ефективності та дієвості проектів законів, указів тощо, юридична експертиза прийнятих документів, листування з владою, за необхідності – надання рекомендацій відповідним структурам щодо відродження галузі, щоденне надання фахових консультацій та допомоги видавцям у різних регіонах України – це далеко не повний перелік справ, які позитивно характеризують цю громадську організацію та підкреслюють вагомий внесок її керівництва у розвиток культури України. За всі роки діяльності УАВК в Україні не було створено жодного документа щодо надання пільг національній книзі, захисту видавців, до якого вона не була б причетна. Всі вони створювались за її ініціативи [1; 8].

Як свідчить аналіз, широкого резонансу в Україні та за її межами набувають культурні

заходи, що проводять авторитетні громадські організації «Форум видавців», «Українська бібліотечна асоціація», «Українська асоціація працівників бібліотек для дітей» та ін.

Прикладом для наслідування є внесок ГО «Форум видавців» у справу розвитку культури України – проведення впродовж свого існування численних заходів, спрямованих на підтримку читання, літератури, книговидання, бібліотечної сфери: Міжнародний книжковий «Форум видавців у Львові» (за 1994-2010 рр. – понад 600 тис. відвідувачів, 2535 акцій, понад 4800 публікацій в ЗМІ); Міжнародний Літературний фестиваль (з 1997 р.); конкурс дитячого читання «Найкращий читач України» (взяло участь понад 367 тис. школярів з усіх областей України, АР Крим, міст Києва, Львова і Севастополя. Конкурс відбувся у 370 районах, 141 місті, понад 8600 школах та 880 дитячих і сільських бібліотеках); Фестиваль дитячого читання «Книгоманія»; «Форум видавців – дітям» (з 2007 р.), Благодійна акція «Подаруй дитині книжку!» (з 2006 р.) та ін. [2].

Науковий напрям у роботі громадських організацій УБА, АБУ, УАПБД є запорукою збереження інформації про національні книжкові надбання, чинником національного самоусвідомлення, самоствердження у добу глобалізації.

Заходи СПУ та АУП – презентації нових українських видань, літературні вечори, конференції, семінари потенційно здатні підвищувати престиж національної книги серед широких верств населення, за умови активного залучення широкого загалу.

Підтримка міжнародних контактів у книжковій сфері є одним із важливих напрямів у роботі УБА, АБУ, ГО «Форум видавців», УАВК, УАПБД, що сприяє запозиченню досвіду, популяризації української книги, культури за кордоном.

Попри досить значну роботу на користь національної книги, громадські організації не мають важелів для комплексного розв’язання проблем, що постали перед ними. Діяльність професійної громадськості у книжковій галузі свідчить про її широку увагу, бажання підняти до загальнодержавного рівень усвідомлення її значення в сучасних культуротворчих процесах. На жаль, можливості їх впливу на планування та реалізацію державної політики у книжковій галузі обмежені, ініціатива часто не знаходить підтримки з боку влади. Нині у професійних колах обговорюється план створення в Україні загальнодержавної громадської структури, яка б об’єднала видавців, поліграфістів, розповсюджувачів, бібліотекарів, авторів, відомчу науку у рамках єдиної організації, що брала б участь у формуванні державної політики щодо книжкової справи України [3].

Інформацію про діяльність названих громадських організацій є доцільним більш широко висвітлювати у фаховій періодиці, інших ЗМІ, у мережі Інтернет. Частина організацій не мають власних сайтів, що свідчить про їх обмежені фінансові можливості або про незначні масштаби діяльності. Все це у комплексі створює обмежений доступ до інформації про ті події, у яких організації беруть участь і потребує зусиль для актуалізації, популяризації їх культурних заходів на користь української книги та культури в цілому, залучення до них широкого загалу.

Список використаної літератури

1. *Афонін О.* Українська книга в контексті світового книговидання / О.Афонін, М.Сенченко. – К.: Кн. палата України, 2009. – 277 с.
2. *Громадська організація «Форум видавців»* [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bookforum2010.info>
3. *Інтерв’ю з Президентом Української асоціації видавців та книгорозповсюджувачів О.Афоніним* [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uabooks.info>
4. *Інформація про діяльність Асоціації бібліотек України* [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. *Книжковий простір* [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://book-space.net>
6. *Про об’єднання громадян: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI* // Урядовий кур’єр. – 2012. – 13 черв.

7. *Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні та першочергові заходи щодо її реалізації: Указ Президента України // Урядовий кур'єр. – 2012. – 10 квітня.*

8. *Статут Благодійної організації «Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів»* [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://uabooks.info>

Резюме

Розкрито особливості діяльності українських громадських організацій у книжковій галузі. Здійснено спробу аналізу впливу цієї діяльності на стан національної книги в культурі нашої держави.

Ключові слова: громадські організації, книжкова галузь, книга.

Summary

Kovalchuk S. Activity of Ukrainian public organizations is in matters of support of national book

Main features of activity of Ukrainian public organizations are outlined. The analysis of influence of this activity on the national book as a part of culture is given.

Key words: public organizations, book industry, book.

Надійшла до редакції 12.09.2012 р.